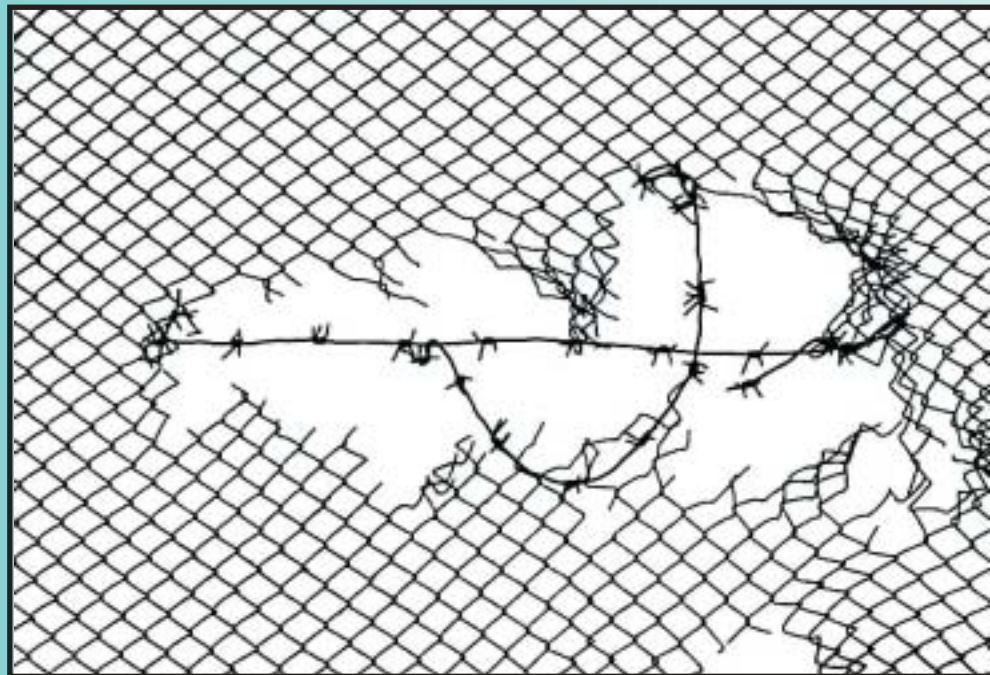

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUS

Tutkimuskatsauksia

2007 3

HEIKKI HELIN

Helsingin veropohja vuotaa

Verkossa

ISSN 1796-7236

ISBN 978-952-473-860-6

Painettu

ISSN 1455-7266

LISÄTIETOJA

Heikki Helin

p. (09) 310 78394

sukunimi.etunimi@phnet.fi

Esipuhe

Helsingin verotulot ovat kasvaneet viime vuosina koko maata ja muita suuria kaupunkeja hitaammin. Hitaan verotulon kasvun taustoja on kartoitettu Tietokeskuksessa eri näkökulmista. Erikoistutkija Heikki Helin laati suurten kaupunkien vuoden 2006 verotietoja kootessaan pikayhteenvetdon keskeisimmistä verotulojen kehityksen taustatekijöistä.

Helinin tarkastelu osoittaa, että tuloveron kehitys on yhteydessä kaupungin työpaikkakehitykseen. Kymmenestä suurimmasta kaupungista Lahdella, Porilla, Kuopiolla ja Turulla oli vuonna 2004 työpaikkoja vähemmän kuin lamaa edeltäneenä vuonna 1990. Helsingissä oli vuonna 2004 työpaikkoja vain 0,3 % enemmän kuin vuonna 1990. Helsingin verotulojen kasvu on ollut muita hitaampi erityisesti 2000 -luvulla. Helsinki oli ainoa näistä kaupungeista, jonka työpaikat vähenivät vuosina 2000–2004. Viimeisimmät ennakkotiedot Helsingin vuoden 2006 työpaikkakehityksestä ovat vaihteeksi ilahduttavia.

Raportissa esitetään 10 suurimman kaupungin verotulot vuonna 2006. Lisäksi Helin arvioi kriittisesti valtion laskelmia siitä, miten valtion toimenpiteet ovat parantaneet kuntien rahoitusasemaa vuosina 2006 ja 2007.

Markus Laine
Vs. tutkimusprofessori

1 Taustaa

Verotulot ovat kuntien tärkein tulolähde. Periaatteessa kunnan itsenäisyys on sitä vahvempi, mitä suuremmat ovat sen verotulot. Kunnat eivät kuitenkaan saa käyttöönsä kaikkia sen veronmaksajilta kerättyjä verotuloja, vaan valtio tasaa niitä kuntien kesken valtionosuusjärjestelmän kautta.

Vaikka Helsingin taloutta kuvaavat luvut viime vuosina näyttävät kohtuullisilta, taustalla kahdenlaisia ongelmia. Kaupungin verotulot ovat kasvaneet suurista kaupungeista hitaimmin ja kasvu on jäänyt koko kuntakentän kasvua pienemmäksi. Heikon kehityksen taustalla olevia tekijöitä on pyritty kartoittamaan¹, mutta selkeitä johtopäätöksiä ei ole kyetty vielä tekemään.

Helsingin verotulot ja valtionosuudet eivät viime vuosina ole riittäneet sosiaali- ja terveystoimen sekä opetus-, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen kustannusten kattamiseen. Näin muodostunutta tuloaukkoa on voitu paikata Helsinki Energian tuloutuksilla². Se kuitenkin voi olla pysyvä ratkaisu.

Talouden tasapainon kannalta toinen ongelma ovat korkeat palvelujen tuotantokustannukset. Osa korkeammista kustannuksista johtuu kirjanpitol teknisistä tekijöistä – mitä kehittyneempi kustannuslaskenta, sitä suuremmat kustannukset. Osa johtuu korkeasta palvelutasosta ja monipuolisesta tarjonnasta. Osa taas on peräisin toiminnan tehottomuudesta ja liian kalliista ja tiheästä palveluverkosta. Kun kaupungin talous näyttää olevan päällisin puolin kunnossa, ei ole helppoa saada aikaan päätöksiä esimerkiksi koulujen lakkauttamisesta, vaikka oppilasmäärät ovat vähentyneet.

Tämä suppea tarkastelu sai alkunsa tarpeesta koota pikainen yleiskuva 10 suurimman kaupungin vuoden 2006 tilinpäätösten verotuloista jo ennen kuin tilinpäätökset virallisesti julkistetaan³. Koska Helsingin verotulojen kasvu on viime vuosina ollut koko maan ja muiden suurten kaupunkien kasvua pienempi, laajennettiin tarkastelua niin, että tavoitteena oli

1. Koota pikainen yleiskuva 10 suurimman kaupungin vuoden 2006 tilinpäätösten verotuloista ja valtionosuuksista.
2. Kuvata verotulojen taustalla olevia kaupunkien työpaikkojen kehitystä 1990–2004.
3. Kuvata verohallituksen maksuunpanotilastojen avulla verotulojen keskeisten osatekijöiden kehitystä vuosina 2000 – 2005

¹Heikki Helin – Markku Lankinen, Helsingin verotulojen kehitys 2000–2004. Julkaisematon muistio 25.1.2006.

²Heikki Helin, Palvelujen kapea rahoituspohja. Suurten kaupunkien palvelukustannukset 2005. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2006:37.

³Verotulojen muutosta 2006 esittävä kalvosarja lähetettiin kaupunkien talousjohdolle viikolla 9.

4. Tarkastella karkealla tasolla valtion toimenpiteiden vaikutuksia kuntien talouteen vuosina 2006 ja 2007.

Tilinpäätösten mukaisten verotulojen tarkastelua vaikeuttaa se, että verotusta on kevennetty ja kuntien tästä aiheutuvat menetykset on kompensoitu valtionosuuksien lisäyksillä. Tästä johtuen verotulojen ja valtionosuuksien sisältö on vaihdellut vuosittain. Näin ollen valtionosuuksien prosentuaalisesti suuret muutokset eivät sellaisinaan vahvista kuntataloutta, koska verotuloja on vähennetty vastaavasti. Tämän takia on tarkasteltava myös verorahoituksen (verotulot + valtionosuudet) muutoksia. Samaan ongelmakokonaisuuteen liittyvät ristiriitaiset tulkinnat siitä, miten paljon valtio on päätöksillään vuosittain vahvistanut kuntien taloutta.

Tarkastelu etenee niin, että ensin luvussa 2 tarkastellaan työpaikkojen kehitystä vuosina 1990–2004. Tarkastelun viimeinen vuosi on 2004, koska uudempia tilastoja ei ole vielä käytettävissä.

Luvussa 3 kuvataan kaupunkien verotulojen kehitystä vuosina 2000–2005 verohallinnon maksuunpanotilastojen avulla.

Luvussa 4 esitetään suppeasti verotulojen ja verorahoituksen muutos vuonna 2006.

Luvussa 5 arvioidaan suppeasti valtion toimenpiteiden vaikutuksia ja niiden laskutapaa kuntien talouteen vuosina 2006 ja 2007.

Luvussa 6 hahmotellaan yhteenvedonomaaisesti verotulojen kehityksen taustalla olevia tekijöitä.

Liitteissä on esitetty mm. verotulojen ja verorahoituksen kehitys 2000–2006

2 Työpaikkojen muutokset 1990–2004

Kuntien verotulot koostuvat kolmesta eri lähteestä: kuntalaisilta kunnan tuloverona, yrityksiltä ja yhteisöiltä kunnan osuutena yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöverosta.

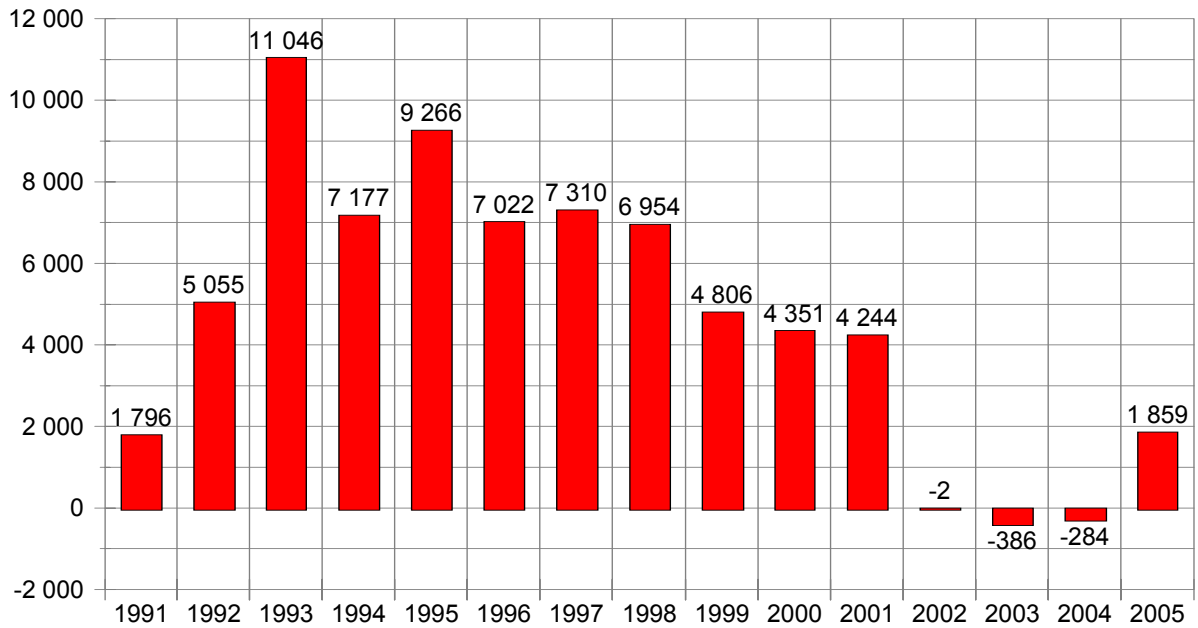
Kunnan tuloveron kehityksen taustalla on asukasluku, työpaikat ja työvoima sekä verolainsäädäntö. Näitä tekijöitä tarkastellaan tässä luvussa. Niiden kehitys riippuu paljolti kansantalouden kehityksestä. Koska kunnan tulovero maksetaan asuinkuntaan, on taustalla myös asuntojen tarjonta.

Luvussa 3 hahmotetaan verohallituksen maksuunpanotilaston vuosien 2000–2004 lukujen pohjalta seuraavien tekijöiden kehitystä: valtionveronalaiset tulot, vähennykset, ansiotulot, palkat pl. optiot, palkkatulonsaajat, palkkatulot ja sosiaalietuudet ja vähennykset.

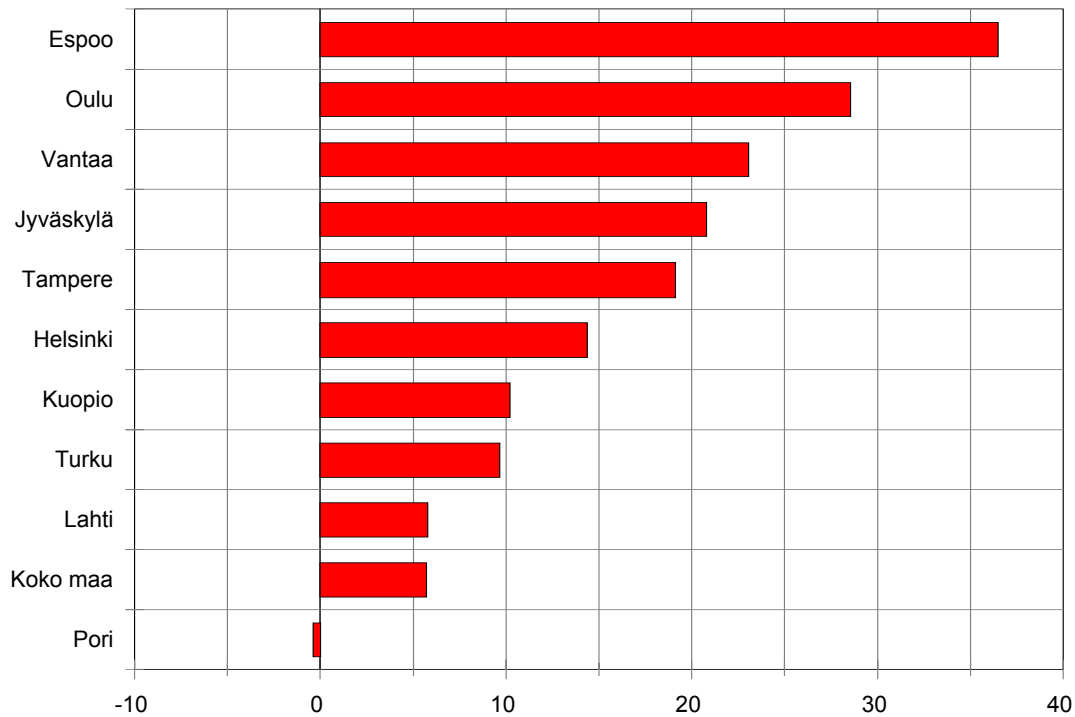
Jos kunnan asukasluku kasvaa, kasvaa yleensä kunnan tuloverokin. Asukasluvun kasvu saattaa kuitenkin peittää veropohjan heikon kasvun.

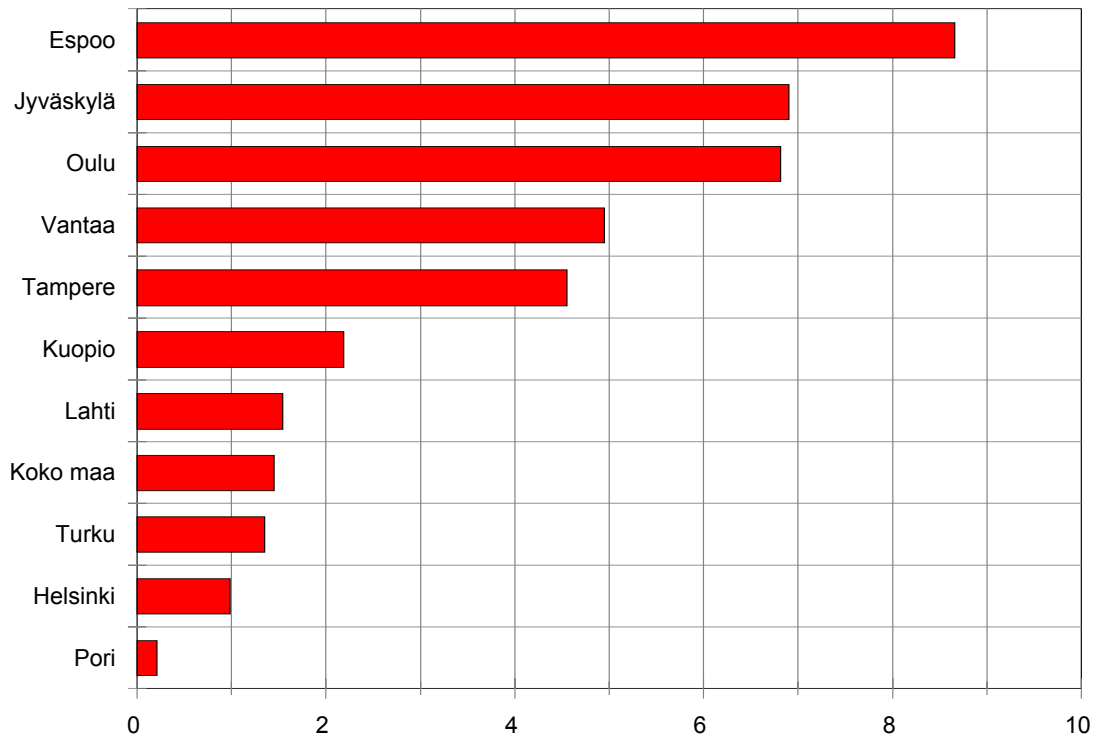
Helsingin asukasluku kasvoi vuosittain aina vuoteen 2001 saakka. Sen jälkeen asukasluku on vähentynyt kolmena vuonna (kuvio 1). Tästä johtuen Helsingin asukasluvun kasvu onkin vuosina 2000–2005 ollut suurten kaupunkien toiseksi pienin Porin jälkeen.

Kuvio 1. Helsingin asukasluvun muutos 1991–2005 vuosittain

Kuvio 2. Asukasluvun muutos % 1990–2005

Kuvio 3. Asukasluvun muutos % 2000–2005

Palkkatulon saajien määrä riippuu työpaikkojen määrästä. Tilastoista ilmenee alueella työssäkäyvät eli alueen työpaikkojen määrä. Niiden kehitys on esitetty taulukossa 1. Kaikki kunnan alueella työskentelevät eivät kuitenkaan maksa verojaan työpaikan sijaintikuntaan.

1990-luvun alun lama kohteli Helsinkiä muita kovemmin. Sen työpaikoista katosi muita suurempi osuus. Helsingin työpaikkojen määrä ylitti vasta vuonna 2004 lamaa edeltävän vuoden 1990 työpaikkamäärän. Suurista kaupungeista Turussa, Lahdessa, Kuopiossa ja Porissa työpaikkoja oli vuonna 2004 edelleen vähemmän kuin vuonna 1990. Helsingissä työpaikkoja on vain 0,1 % enemmän kuin vuonna 1990. Eniten työpaikat vuosina 1990–004 kasvoivat Espoossa ja Vantaalla. Myös Oulun ja Tampereen kasvu oli yli 10 % (taulukko 1 ja kuvat 4 ja 5).

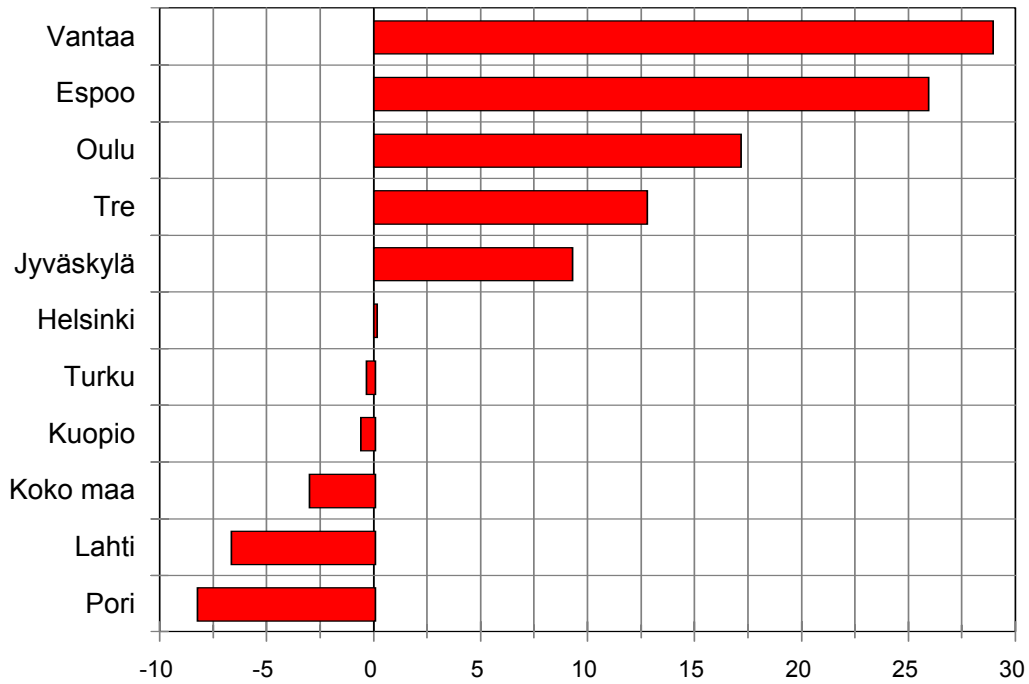
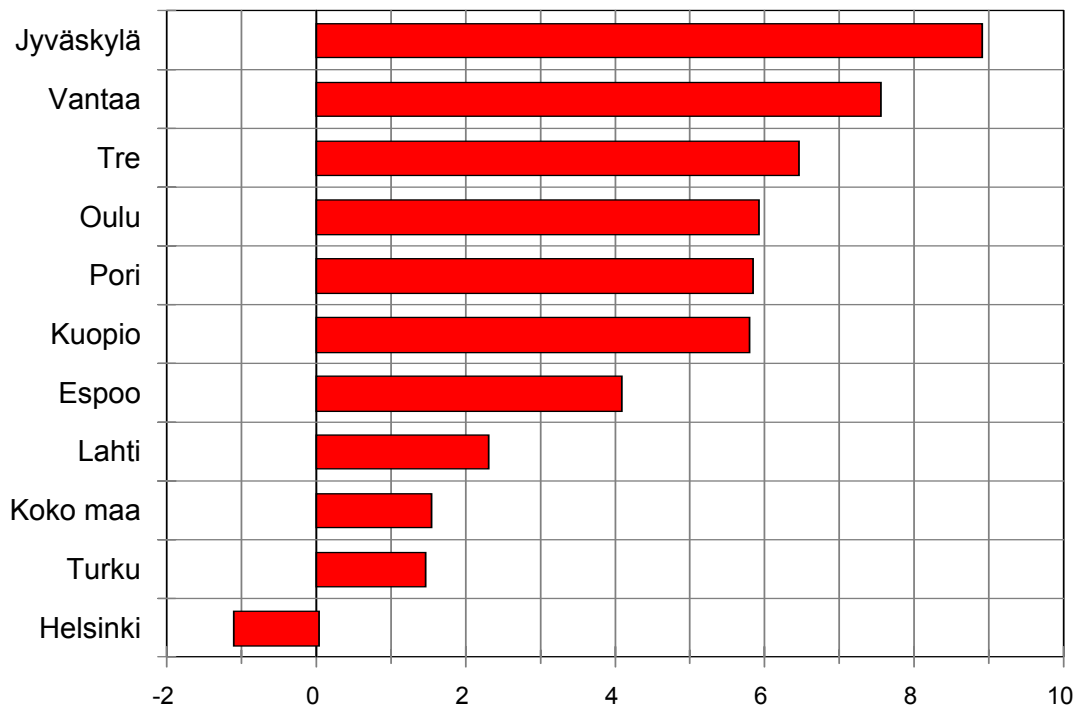
Kun tarkastelu rajataan vuosiin 2000–2004, kuva muuttuu hieman. Suurin työpaikkojen kasvu on ollut Jyväskylässä. Jyväskylän lisäksi työpaikkojen kasvu oli muita suurempi Oulussa ja Tampereella. Helsingin työpaikat vähenivät vuosina 2000–004.

Taulukko 1. Työpaikat 1990–004

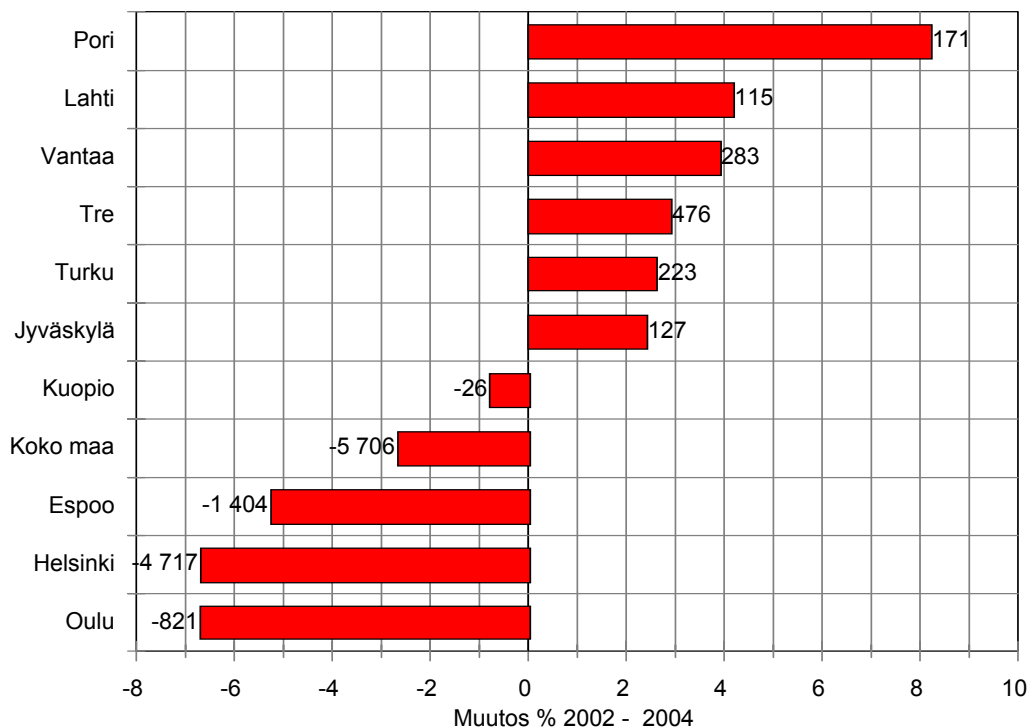
	Helsinki	Espoo	Tre	Vantaa	Turku	Oulu	Lahti	Kuopio	Jlä	Pori	Koko maa
1990	367 857	84 753	96 970	74 469	92 917	57 823	48 261	41 719	41 944	37 426	2 332 282
1991	336 506	82 275	88 830	71 725	87 742	54 233	44 026	38 431	39 594	33 985	2 169 147
1992	312 264	76 757	83 081	68 435	81 411	49 709	40 587	35 925	37 028	31 518	2 014 430
1993	290 727	71 939	77 203	62 995	75 630	46 042	36 518	33 229	33 542	29 210	1 877 721
1994	294 237	73 966	79 479	66 402	76 957	47 094	37 443	33 693	34 273	29 652	1 917 051
1995	297 932	77 064	83 468	68 668	79 016	49 712	38 283	34 275	34 857	29 445	1 932 752
1996	307 514	81 171	85 456	70 662	80 028	52 356	38 373	34 955	35 527	29 531	1 957 144
1997	321 430	87 624	88 846	75 906	83 624	56 200	40 427	36 211	37 113	30 588	2 037 997
1998	344 939	93 746	95 690	82 148	86 594	58 480	42 329	37 635	39 480	31 755	2 132 704
1999	357 160	99 711	98 061	85 485	88 663	60 772	42 898	38 430	40 743	31 802	2 173 885
2000	372 352	102 559	102 650	89 249	91 275	63 951	44 041	39 205	42 089	32 462	2 228 557
2001	375 763	105 850	104 504	91 207	92 025	64 711	44 294	39 365	42 868	32 902	2 235 317
2002	373 381	106 030	106 460	91 670	92 785	65 421	44 694	39 755	44 113	33 488	2 242 303
2003	367 705	105 562	106 730	94 361	91 693	67 120	44 439	40 507	44 796	33 686	2 245 780
2004	368 263	106 719	109 271	95 964	92 601	67 727	45 049	41 472	45 829	34 349	2 262 359
Muutos % 1990-2004	0,1	25,9	12,7	28,9	-0,3	17,1	-6,7	-0,6	9,3	-8,2	-3,0
Muutos kpl 2000-2004	-4 089	4 160	6 621	6 715	1 326	3 776	1 008	2 267	3 740	1 887	33 802
Muutos % 2000-2004	-1,1	4,1	6,5	7,5	1,5	5,9	2,3	5,8	8,9	5,8	1,5
Muutos kpl 2001-2004	-7 500	869	4 767	4 757	576	3 016	755	2 107	2 961	1 447	27 042
Muutos % 2001-2004	-2,0	0,8	4,6	5,2	0,6	4,7	1,7	5,4	6,9	4,4	1,2

Erääksi Helsingin verotulojen heikon kasvun erääksi syyksi on paikallistettu työpaikkojen ja erityisesti informaatioalan työpaikkojen väheneminen vuosina 2002–2003. Vähennys oli lähes 5 000 työpaikkaa. Tällaiset työpaikat vähenivät myös Espoossa ja Oulussa. Näiden ohella informaatioalan työpaikat vähenivät Espoossa ja Kuopiossa (liite 2).

Kuviossa 6 on esitetty informaatioalan työpaikkojen muutos 2001–2004. Oulun ja Helsingin menetys oli 6,7 prosenttia. Alan työpaikkoja väheni Helsingistä 4 717.

Kuvio 4. Työpaikkojen muutos % 1990–004**Kuvio 5. Työpaikkojen muutos % 2000–004**

Kuvio 6. Informaatioalan työpaikkojen muutos % 2002–2004

Työllisen työvoiman määrä on kehittynyt samansuuntaisesti kuin työpaikkojenkin. Lahdessa, Kuopiossa ja Porissa työllistä työvoimaa oli vuonna 2004 vähemmän kuin vuonna 1990. Myös Helsingin ja Turun työllisen työvoiman kasvu oli hyvin vähäistä. Vuosina 2000–2004 Helsingin työllinen työvoima väheni, kun se muissa kaupungeissa kasvoi. Suurin kasvu oli Jyväskylässä, Oulussa ja Tampereella (liite 3).

Liitteestä 1 ilmenee, että vuosina 2001–2003 Helsingin työvoima väheni noin 3 200. Työllinen työvoima väheni noin 7 000 ja työttömien määrä kasvoi lähes 3 000. Samaan aikaan työvoiman ulkopuolella olevien määrä kasvoi noin 4 000. Kun palkansaajasta tulee työttömyysturvaetuuden saaja, vähenee hänen tulonsa ja samalla kunnan saama verotulo⁴.

Helsingissä erityisesti ”kantaväestön” miehistä työvoiman ulkopuolella on selvästi suurempi osuus kuin naapurikunnissa. Mikäli Helsingissä olisi sama osuus työvoimaan kuuluvia kuin Espoossa, Helsingin työvoimassa olisi 8 500 henkeä enemmän. Vantaalaisin osuuksin kuuluisi Helsingin työvoimaan 4 000 henkeä enemmän⁵. (Pekka Vuori 2007)

⁴ Vuoden 2005 maksuunpanotilaston mukaan kunnallisveron keskimääräinen määrä oli noin 4 000 euroa maksajaa kohti. Saman tilaston mukaan keskimääräinen palkkatulo oli noin 27 000 euroa ja työttömyysturvaetus noin 5 000 euroa/saaja.

⁵ Pekka Vuori 5.3.2007 (Julkaisematon muistio): ”Helsingin 15–64-vuotiaiden työllisyysaste oli 76,3. Espoon työllisyysasteella (81,6) Helsingissä olisi ollut lähes 19 000 (7 %) ja Vantaan työllisyysasteella (79,0) noin 10 000 (4 %) työllistä enemmän kuin Helsingissä oli vuonna 2004. Otopohjaisen työvoimatutkimuksen mukaan Helsingissäkin työllisyys on kohentunut vuoden 2004 jälkeen”

3 Maksuunpanotilastot 2000–2005

Verohallituksen maksuunpanotilastoissa on runsaasti kuntien verotuloihin liittyvää tietoa. Suomen Kuntaliitto on jalostanut maksuunpanotilastoja tilastoja ja laatinut niihin perustuen veroennustekehikon. Kehikko palvelee kuntia verotulojensa arvioinnissa.

Maksuunpanotilasto sisältää kaikkiaan 17 taulukkoa. Kuntien kannalta ongelma on siinä, että ne eivät ole laadittu kuntien kannalta. Näkökulma on valtion ja verottajan, vaikka kunnat osallistuvat verotuksen kustannuksiin. Kuntia nykyistä paremmin palvelevan ja helppokäyttöisemmän taulukoston laadinta on pelkästään tekninen kysymys. Vaikeasti ymmärrettävä asioita ei pitäisi tehdä vielä vaikeammaksi niiden epäselvän esitystavan takia.

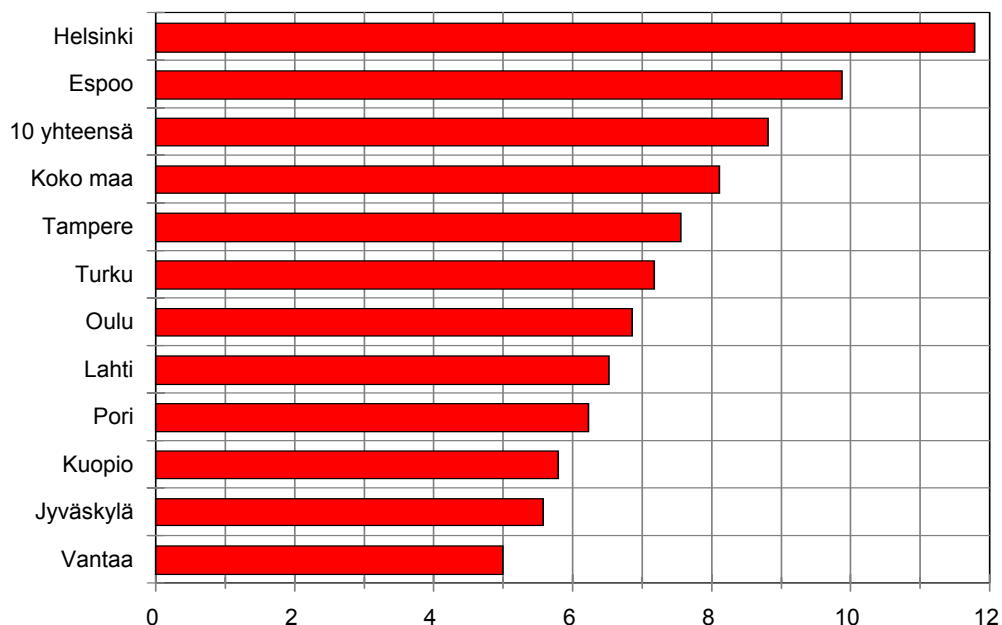
Verotilastojen vertailukelpoisuutta vähentävät monet tekijät. Eräs tällainen palkkatuloihin kuuluvat optiot. Taulukossa 2 on esitetty veronalaisten tulojen muutosprosentit vuosina 2000–2005. Helsingin ja Espoon optiotulot olivat suurimmallaan vuonna 2000. Niiden väheneminen näkyy seuraavina vuosina. Osittain tästä syystä Helsingin ja Espoon veronalaisten tulojen muutos on muita pienempi.

Taulukko 2. Veronalaisten tulojen (vv) muutos vuosittain 2000–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	2000-2005
Helsinki	-0,78	2,86	2,71	5,03	3,23	13,76
Espoo	-3,97	2,03	3,34	6,39	5,91	14,30
Tampere	4,46	3,67	4,76	4,97	5,59	26,17
Vantaa	3,06	3,16	3,89	5,79	4,18	21,98
Turku	3,51	4,54	2,97	4,54	3,49	20,95
Oulu	3,20	5,63	4,00	6,19	4,95	26,88
Lahti	3,35	4,41	4,98	4,77	3,76	23,53
Kuopio	2,95	4,42	5,20	5,87	3,12	23,81
Jyväskylä	4,47	5,34	4,26	6,13	4,46	27,81
Pori	3,71	4,01	4,76	4,17	3,48	22,18
10 yhteensä	0,90	3,42	3,55	5,36	4,17	18,75
Koko maa	2,26	3,63	3,69	5,37	3,75	20,35

Mitä suurempi osa valtionveronalaisista tuloista on pääomatuloja, sitä vähemmän kunnille jää. Pääomatulojen osuus on Helsingissä ja Espoossa muita suurempi.

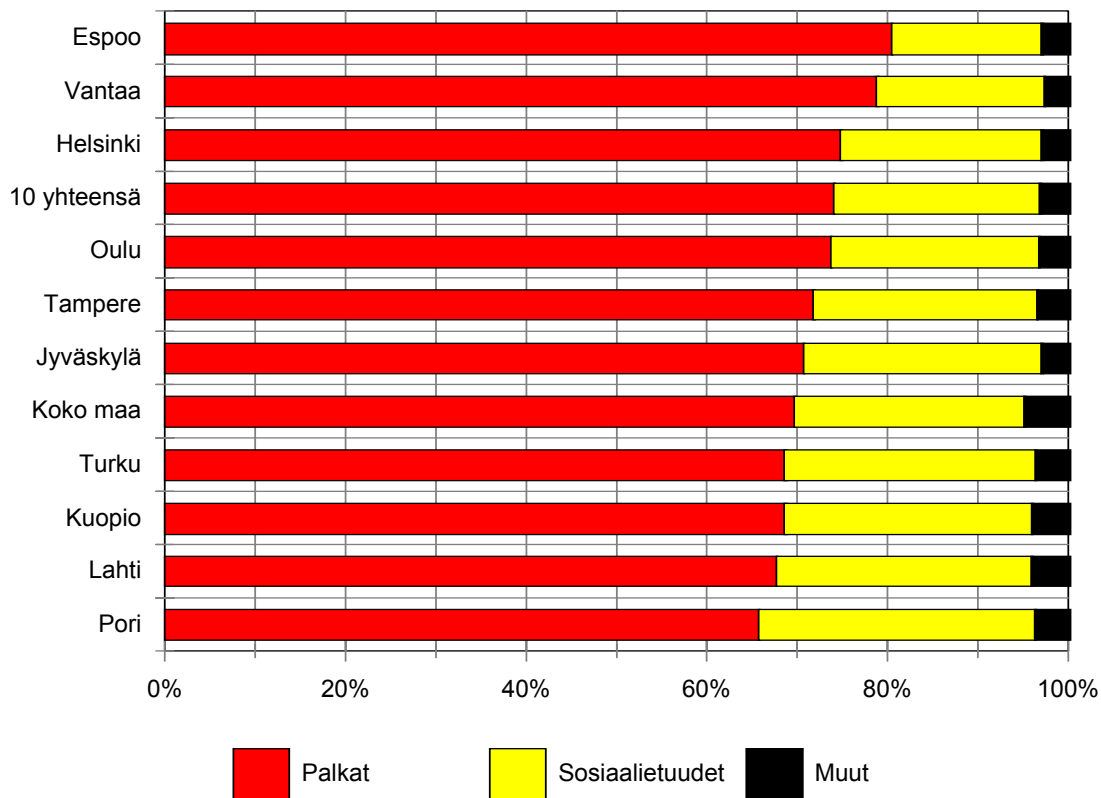
Verotulojen tulolajeittainen jakautuma riippuu paljon kunnan väestön ikärakenteesta.

Kuvio 7. Pääomatulojen %-osuus veronalaisista tuloista 2005**Taulukko 3. Pääomatulojen %-osuus veronalaisista tuloista 2000–2005**

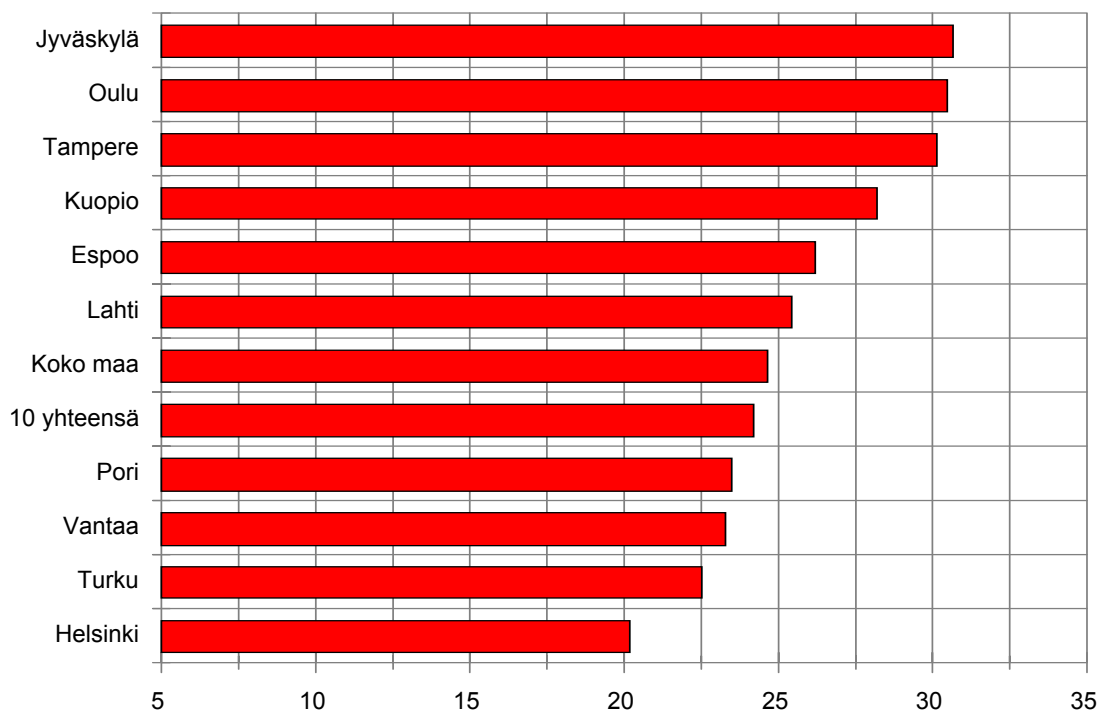
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Helsinki	15,25	10,37	9,48	10,60	11,92	11,76
Espoo	15,06	9,08	7,96	8,93	9,48	9,84
Tampere	8,62	6,92	6,27	6,82	7,01	7,53
Vantaa	6,55	4,28	3,93	4,19	4,77	4,97
Turku	7,97	6,30	7,00	6,67	7,37	7,16
Oulu	7,08	5,21	5,17	5,60	6,02	6,84
Lahti	7,38	5,46	5,72	6,08	6,46	6,51
Kuopio	7,51	5,32	4,90	5,61	6,40	5,77
Jyväskylä	6,54	4,66	4,92	5,13	5,81	5,56
Pori	6,43	4,81	5,12	5,53	6,14	6,21
10 yhteensä	11,45	7,78	7,25	7,92	8,72	8,78
Koko maa	9,73	7,28	7,05	7,35	8,10	8,09

Ansiotuloista noin 70 prosenttia on palkkatuloja. Koska palkkatulot ovat yleensä suuremmat kuin sosiaalietuudet, on kunnan veropohja sitä vahvempi (euroa/tulonsaaja), mitä suurempi palkkatulojen osuus. Kuviossa 8 on esitetty eri tulolajien osuuden ansiotuloista vuonna 2005.

Kuvio 8. Ansiotulojen jakautuminen palkkoihin, sosiaalietuksiin ja muihin tuloihin 2005

Kuvio 9. Palkkatulojen (pl. optiot) muutos % 2000–2005

Taulukko 4. Palkkatulojen (pl. optiot) muutos % vuosittain 2001–2005

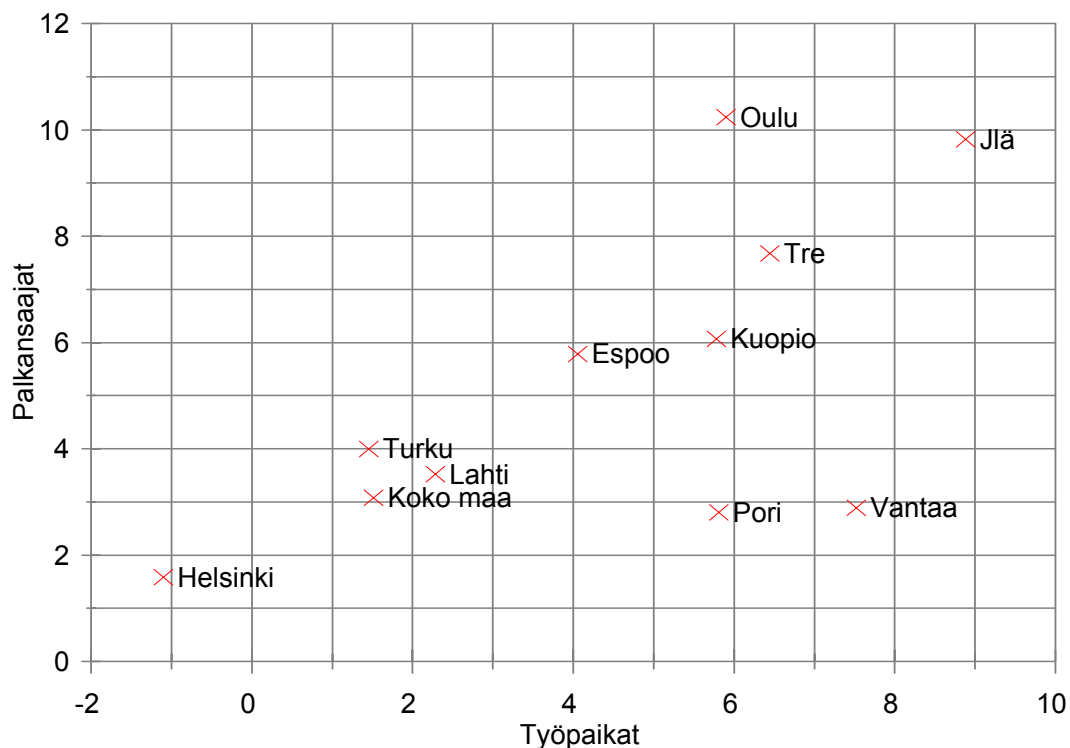
	2001	2002	2003	2004	2005	2000-2005
Helsinki	7,01	2,98	1,21	2,98	3,99	20,13
Espoo	6,68	2,86	3,38	4,54	5,80	26,13
Tampere	7,48	3,96	4,15	4,74	5,99	30,11
Vantaa	6,11	2,60	3,00	4,25	4,31	22,48
Turku	6,56	3,05	2,83	3,65	4,74	23,23
Oulu	7,54	4,20	4,31	5,92	4,54	30,38
Lahti	5,92	3,21	4,45	4,55	4,51	25,34
Kuopio	5,91	4,66	4,44	5,29	4,53	28,16
Jyväskylä	7,37	4,71	3,72	5,23	5,59	30,56
Pori	6,56	3,18	4,32	2,33	4,62	23,44
10 yhteensä	6,81	3,24	2,80	4,00	4,73	24,17
Koko maa	6,34	3,23	3,36	4,41	4,64	24,60

Taulukko 5. Palkkatulon saajien määrä 2000–2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Helsinki	323 459	330 411	331 660	329 203	328 603	328 184
Espoo	126 431	129 654	130 802	132 440	133 755	135 700
Tampere	103 185	106 469	107 931	109 281	111 114	112 703
Vantaa	105 351	107 210	107 361	107 483	108 371	108 640
Turku	90 985	92 978	93 627	93 764	94 610	95 701
Oulu	64 281	67 263	68 457	69 215	70 865	71 228
Lahti	48 170	48 957	49 173	49 206	49 871	49 974
Kuopio	44 876	45 746	46 510	46 942	47 601	47 780
Jyväskylä	41 866	43 272	44 451	45 084	45 983	46 732
Pori	36 465	37 110	37 152	37 343	37 492	37 532
10 yhteensä	985 069	1 009 070	1 017 124	1 019 961	1 028 265	1 034 174
Koko maa	2 628 393	2 670 847	2 677 983	2 686 445	2 709 643	2 721 155

Taulukko 6. Tulolajien muutos % 2001–2005

Muutos % 2000-2005	Veronalaiset tulot	Ansio- tulot	Palkka- tulot	Palkkat. pl. optiot	Sosiaali- etuudet	Eläke- tlot
Helsinki	13,76	18,45	17,31	20,13	21,70	21,52
Espoo	14,30	21,33	16,67	26,13	38,00	39,67
Tampere	26,17	27,68	29,38	30,11	23,48	25,47
Vantaa	21,98	24,04	21,55	22,48	35,78	38,61
Turku	20,95	22,00	22,38	23,23	21,03	23,21
Oulu	26,88	27,21	25,80	30,38	29,09	28,58
Lahti	23,53	24,69	25,58	25,34	23,65	27,12
Kuopio	23,81	26,14	28,13	28,16	23,10	26,24
Jyväskylä	27,81	29,15	30,58	30,56	27,25	27,55
Pori	22,18	22,47	23,45	23,44	21,44	26,64
10 yhteensä	18,75	22,33	21,07	24,17	25,44	26,70
Koko maa	20,35	22,54	22,72	24,60	24,22	27,04

Kuvio 10. Palkkatulonsaajien ja työpaikkojen muutos % 2000–2004

4 Verotulojen ja valtionosuuksien muutos 2006

Kuntien verotulojen kehityksen arviointi on vaikeutunut. Valtio on keventänyt verotusta ja Vanhasen hallituksen aikana se on kompensoinut kuntien verotulojen menetykset lisäämällä valtionosuuksia. Vuonna 2007 maksamatta ollut kustannustenjaon 185 miljoonan erä korvattiin lisäämällä verotuloja. Näistä järjestelyistä seuraa se, että kuntien verotulot eivät kuvaa enää kunnassa asuvien veronmaksukyvyyn kehitystä. Verotulojen ja valtionosuuksien yhteenkietoutumisen takia on usein perusteltua tarkastella verorahoituksen (verotulot + valtionosuudet) kehitystä.

Erilaisista kompensoinneista johtuen on verotulojen ja erityisen valtionosuuksien muutoksista esitetty hyvin erilaisia lukuja. Valtionosuuksien prosentuaalisesti suurikaan kasvu ei ole vahvistanut kuntataloutta, jos valtionosuuksien kasvua vastaava vähennys on tehty verotuloihin. Kunnallistaloutta eivät myöskään ole vahvistaneet vajaina tehdyt indeksitarkistukset eikä jälkikäteen kunnille maksetut kustannustenjaon tarkistuserät. (Näistä tarkemmin luvussa 5)

Vuonna 2006 otettiin käyttöön uusi valtionverotuksen ansiotulovähennys⁶ siten, että kevennyksistä seuraavat verotuottomenetykset kohdistuivat valtion rasitukseksi. Vähennys muistutti rakenteeltaan kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä. Se tehdään verosta eikä tulosta, kuten kunnallisverotuksen ansiotulovähennys. Sitten se ei vähennä kuntien verotuloja.

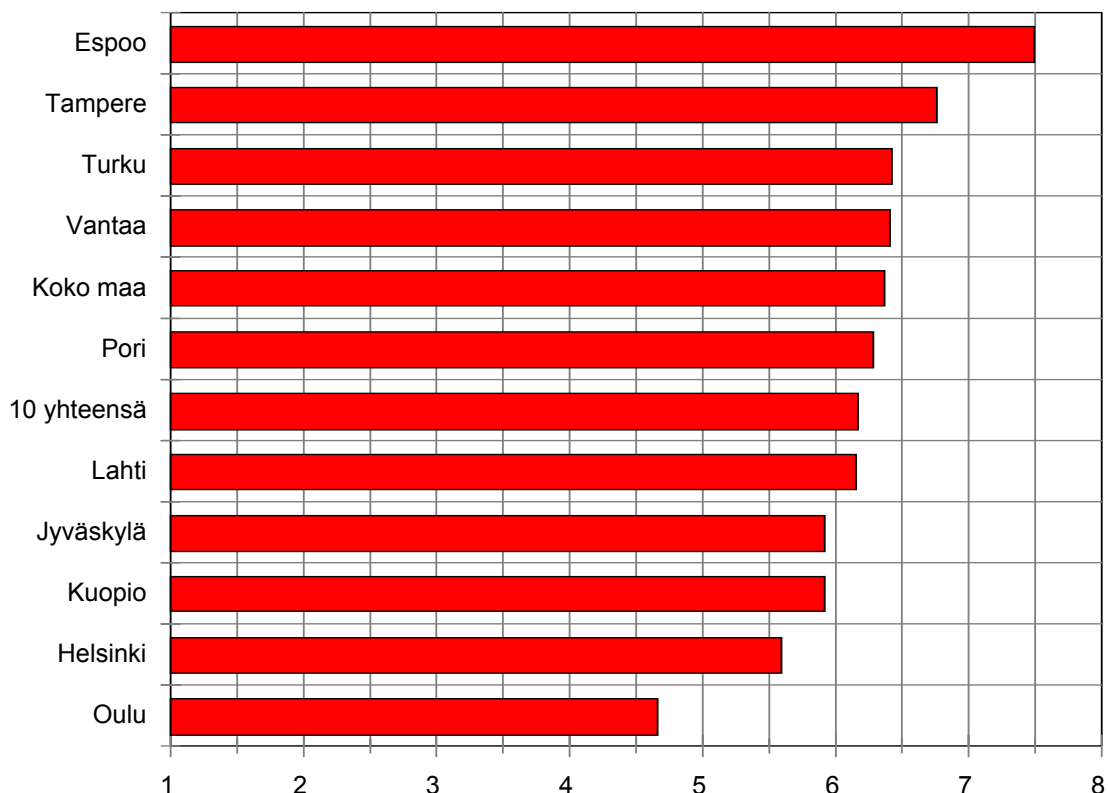
Kiinteistöverolakia⁷ muutettiin 14 pääkaupunkiseudun ja kehysalueen kunnassa. Kunnanvaltuuston on määrättävä rakentamattomalle rakennuspaikalle veroprosentti, joka on vähintään yhtä prosenttiyksikköä yleistä kiinteistöveroprosenttia korkeampi, kuitenkin enintään 3,0 prosenttia. Veron vaikutukset jäivät vähäisiksi.

Verotulot kasvoivat vuonna 2006 koko maassa keskimäärin 6,4 prosenttia. Kymmenen suurimman kaupungin kasvu oli 6,2 prosenttia. Viidessä kaupungissa kasvu ylitti koko maan kasvun. Suurin prosentuaalinen kasvu oli Espoossa ja Tampereella ja pienin Oulussa ja Helsingissä. Verotulojen kokonaiskasvun lisäksi on tarkasteltava lajeittaisia muutoksia.

Kunnan tuloveron kertymiseen vaikuttaa kuntaryhmän jako-osuus. Se on kasvanut merkittävästi (liite 9).

⁶Laki verontilityslain muuttamisesta (L 1129 / 2005, HE 117 / 2005 vp.).

⁷Laki kiinteistöverolain muuttamisesta (L 1131 / 2005, HE 145 / 2005 vp.).

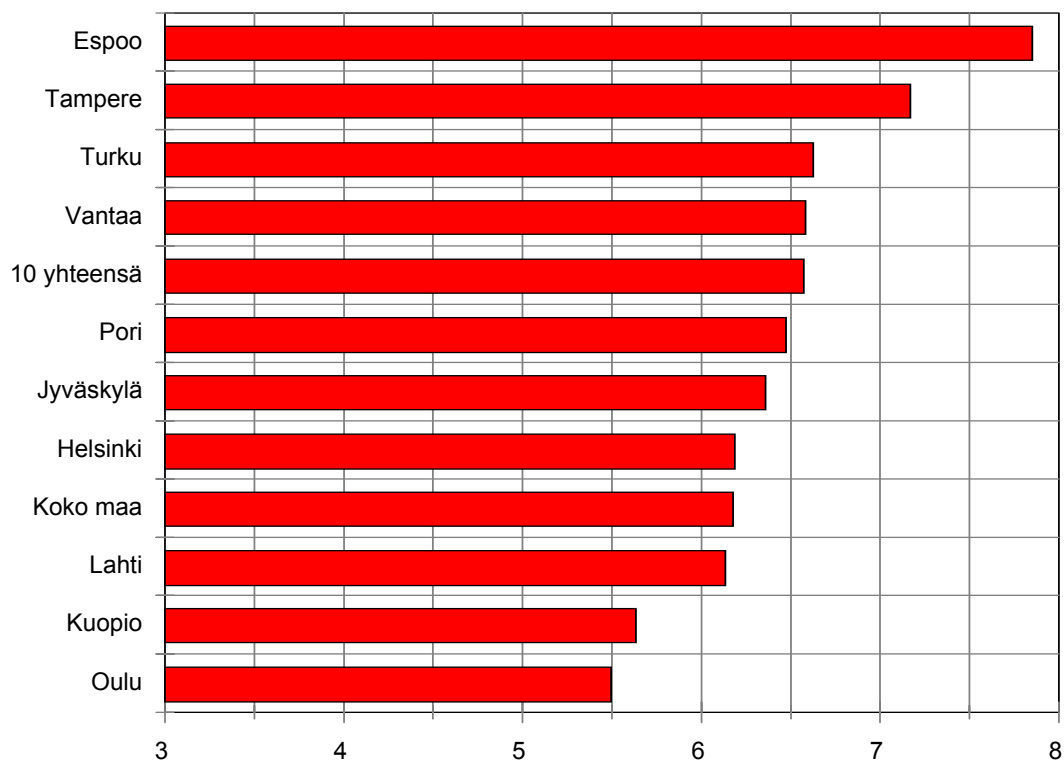
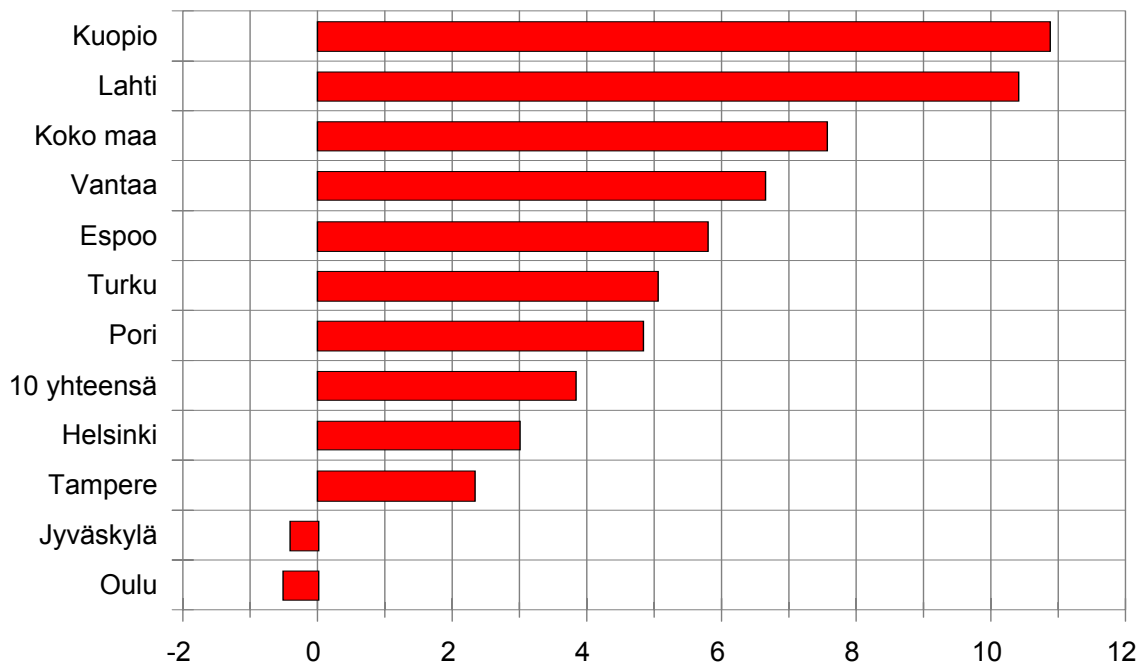
Kuvio 11. Verotulojen muutos % 2006

Kaupungit eivät korottaneet tuloveroveroprosenttiaan vuonna 2006, joten tuloveron muutos on siltä osin kaupunkien kesken vertailukelpoinen. Muutokseen vaikuttaa jonkin verran kaupunkien asukasluvun muutos.

Suurin tuloveron kasvu oli Espoossa ja Tampereella ja pienin Oulussa, Kuopiossa ja Lahdessa. Näiden kasvu jäi pienemmäksi kuin koko maan kasvu. Helsingin tuloveron kasvuprosentti oli sama kuin koko maan kasvu.

Osuus yhteisöveron tuotosta väheni Oulussa ja Jyväskylässä. Muita pienempi kasvu oli myös Helsingissä ja Tampereella. Koko maan kasvun ylittivät vain Kuopio ja Lahti.

Kiinteistöveron muutosprosenttien vaihtelut olivat melko pieniä.

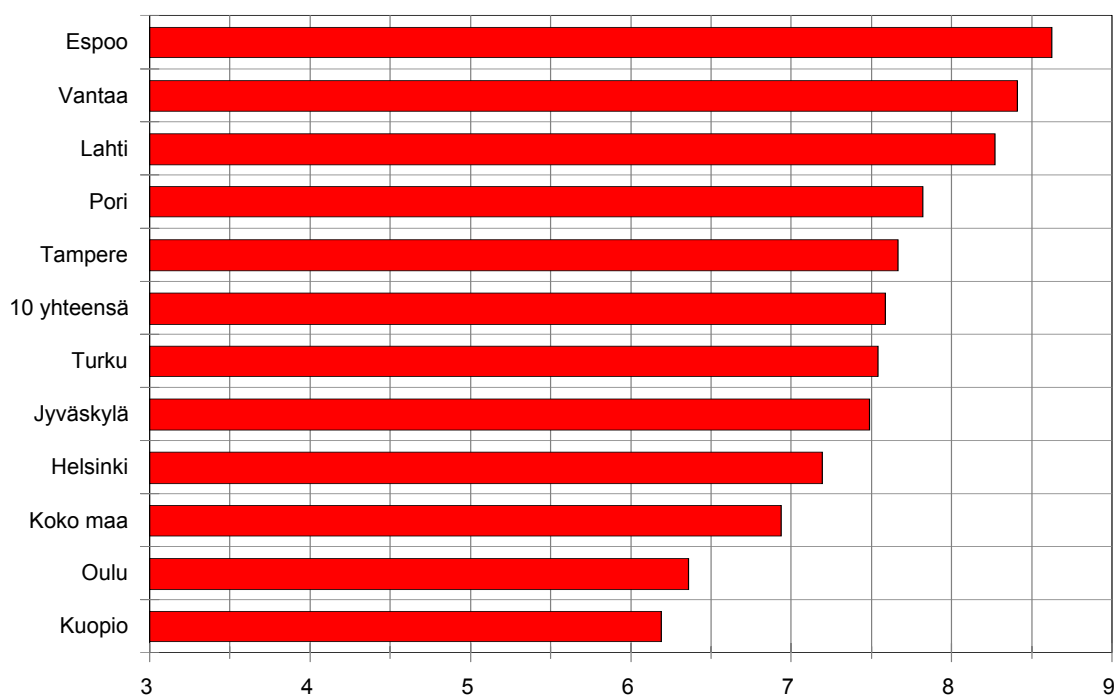
Kuvio 12. Kunnan tuloveron muutos % 2006**Kuvio 13. Yhteisöveron muutos % 2006**

Taulukko 7. Verotulojen muutos % lajeittain 2006

Muutos %	Verot yhteensä	Tulovero	Yhteisövero	Kiinteistövero
Helsinki	5,6	6,2	3,0	6,2
Espoo	7,5	7,8	5,8	7,8
Tampere	6,7	7,2	2,3	7,2
Vantaa	6,4	6,6	6,6	6,6
Turku	6,4	6,6	5,0	6,6
Oulu	4,6	5,5	-0,5	5,5
Lahti	6,1	6,1	10,4	6,1
Kuopio	5,9	5,6	10,9	5,6
Jyväskylä	5,9	6,3	-0,4	6,3
Pori	6,3	6,5	4,8	6,5
10 Yhteensä	6,2	6,6	3,8	6,6
Koko maa	6,4	6,2	7,5	6,2

Kuten aiemmin todettiin valtionosuuksien ja verotulojen muutoksen tulkinnassa on ongelmia. Käsitteiden sisältö on vaihdellut vuosittain kuntien veromenetysten kompensoinnin takia. Siksi onkin perusteltua tarkastella verorahoituksen muutosta

Kuvio 14. Verorahoituksen muutos % 2006

5 Valtion vaikutus kuntien talouteen vuosina 2006 ja 2007

Valtion vuoden 2006 talousarviossa todetaan seuraavasti:

-Talousarvioesitykseen sisältyvien **valtion toimenpiteiden arvioidaan parantavan kuntien rahoitusasemaa** vuonna 2006 edellisvuoteen verrattuna nettomääräisesti 70 miljoonaa euroa ilman indeksikorotuksia ja 224 miljoonaa euroa indeksikorotukset mukaan lukien.

Laskelma on tehty yksinomaan valtion budjetin näkökulmasta. Laskelmasta voi esittää toisenlaisen, kuntien näkökulmaan perustuvan tulkinnan⁸. **Laskelmat antavat väärän kuvan valtion toimenpiteistä kuntien kannalta. Valtion puolella kuntatalouden vahvistamiseksi lasketaan nekin erät, jotka ovat valtion mak-suosuutta sen kunnilta edellyttämien palvelujen kustannuksista, vaikka osuus maksetaan vajaana tai jopa jälkikäteen.**

Periaatteessa valtio osallistuu laissa säädetyllä osuudella kuntien palvelujen kustannuksiin. Osuuden pysyvyyteen pyritään vuosittaisilla indeksitarkistuksilla, harvemmin tehtävillä kustannustenjaon tarkistuksilla sekä sillä, että uusiin tehtäviin myönnetään valtion rahoitus. Valtionosuuslakiin jätettiin aikanaan valtiovarainministeriön vaatimuksesta varaus, jonka mukaan valtionosuuksien indeksitarkistuksia ei tarvitsekaan suorittaa täysimääräisinä. **Vajaa korotus merkitsee aina kustannustenjaon muuttumista kuntien tappioksi.** Tätä valtio onkin käyttänyt vuosittain. Kustannustason nousu on jäänyt pääosin kuntien vastattavaksi, kun valtio ei ole hoitanut omaa osuuttaan kuin osittain ja täysimääräinen valtionosuus on noin kolmasosa kustannuksista.

Kun valtio maksaa vain osan indeksitarkistuksesta, se oman tulkintansa mukaan vahvistaa kuntataloutta. Kuntien talouden kannalta valtio ei ole maksanut osuuttaan kustannuksista. Kun vuoden 2006 indeksitarkistus tehtiin 75 prosenttisesti, valtionosuuksia lisättiin 154 miljoonaa euroa. Kuntatalouden rahoitusaseman parantamiseksi sitä ei voi laskea. Tämä on valtion puolella osittain tunnustettukin, koska vaikutus on esitetty myös ilman indeksitarkistusta. Kustannustenjako muuttui kuntien kannalta 51 miljoonaa euroa epäsuotuisammaksi.

Valtion laskelmassa vuonna 2006 kuntien taloutta vahvistaa **kustannustenjaon tarkistuksen 86 miljoonaa euroa**⁹. **Tätä erää voi laskea kuntatalouden vahvistamiseksi, koska se on valtion normaalia osuutta palvelujen kustannuksista.** Kun se maksetaan vielä jälkikäteen, sitä vaikeampi on tulkita sen vahvistavan

⁸Vastaavanlaisia tarkasteluja on esimerkiksi: Heikki Helin, Kuntien kassoista puuttuu ennätysmäärä valtion rahaa. Kuntalehti 9/2005.

⁹Kustannustenjaon tarkistuksessa todettiin, että valtion olisi vuonna 2005 pitänyt korvata kunnille 502 miljoonaa euroa. Näin ei haluttu tehdä, vaan muutettiin lakia ja jaksotettiin korvaus. Vuonna 2005 valtionosuuksia lisättiin tämän johdosta 136 miljoonaa euroa. Kunnat saivat vuonna 2005 siis 366 miljoonaa euroa vähemmän valtionosuuksia kuin niille järjestelmän hengen mukaan olisi kuulunut. Vuonna 2006 valtio maksoi jäljellä olevasta erästä 86 miljoonaa euroa. Vuonna 2006 kuntien valtionosuudet olivat tämän takia 280 miljoonaa euroa liian pienet.

kuntien taloutta. Valtion oli lain mukaan korvattava kustannustenjaon tarkistus kunnille täysimääräisenä, joten sitä ei millään perusteella ottaa kuntien rahoitusasemaa vahvistavana tekijänä. Indeksitarkistusta valtion ei lain mukaan ollut pakko tehdä 100-prosenttisesti. Kun laskelma esitetään ilman indeksitarkistusta niin on vielä perustellumpaa esittää se myös ilman kustannustenjaon tarkistuseriäkin.

Kunnilla oli vuonna 2006 edelleen saamatta näitä tarkistusrahoja reilut 280 miljoonaa euroa. Se on luonteeltaan valtionosuuden leikkaus. Kunnilta jäi vuonna 2006 saamatta niille lain hengen mukaan kuuluvia rahoja 330 miljoonaan euroa (280 + 51). Kun tämä otetaan huomioon, laskelma on miinuksella 347 miljoonaa euroa.

Samalla tavalla voidaan tarkastella valtion vuoden 2007 laskelmaa, joka päättyy ”ennätysmäiseen” 424 miljoonan euron kuntatalouden vahvistamiseen. Ilman indeksitarkistusta valtion toimenpiteiden vaikutus olisi laskelman mukaan 291 miljoonaa euroa. Kuntien kannalta laadittu laskelma päättyy -19 miljoonaan euroon. Ero ”viralliseen” 424 miljoonaan on merkittävä (taulukko 8). Periaatteessa nämä kunta-valtiosuhdetta kuvaavat laskelmat olisi perusteltua korjata, jotta päätöksentekijät saisivat oikean kuvan valtion toimenpiteiden todellisista vaikutuksista.

Taulukko 8. Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntien talouteen 2006 ja 2007 kuntien kannalta

Valtion toimenpiteiden vaikutus	2006	2007
Toimenpiteiden vaikutukset yhteensä	224	424
Indeksitarkistukset	154	133
Ilman indeksitarkistuksia	70	291
Kustannusten noususta korvaamatta	51	44
Vaikutus ml. vajaa indeksitarkistus	19	247
Kustannustenjaon tarkistus		
Valtionosuuslisäys	86	81
Ansiotulovähennyksen pienennys		185
Vaikutus pl. kustannustenjaontarkistus	-67	-19
Kustannustenjaon tarkistus		
Maksamatta tarkistuksesta	280	
Vaikutus ml. "pakkolaina"	-347	-19

Kuntatalouden kiristymisen taustalla on myös se, että valtio on vuosina 1997–2003 keventänyt verotusta vuositasolla Suomen Kuntaliiton laskelman mukaan **827 miljoonaa euroa** kuntien kustannuksella.

Vajaiden indeksitarkistusten takia kunnat ovat vuosina 2001–2007 saaneet valtionosuuksia 1,6 miljardia euroa vähemmän verrattuna tilanteeseen, että tarkistukset olisi tehty 100 prosenttisesti. Tästä Vanhasen hallituksen ratkaisuista johtuvia menetyksiä on noin 370 miljoonaa euroa. Vuositasolla vuosien 2001–2007 menetykset ovat yhteensä 378 miljoonaa euroa. Vajaista indeksitarkistuksista johtuen valtionosuuksien kustannuspohja ei ole kasvanut kustannustason nousua vastaavasti, mistä on aiheutunut kunnille myös menetyksiä. Niitä ei ole huomioitu missään laskelmissa eikä sellaisia laskelmia ole esitetty julkisuudessa.

Kustannustenjaon tarkistuserien maksun lykkäämisen takia kuntien valtionosuusmenetykset vuosina 2005 ja 2006 olivat 646 miljoonaa euroa.

6 Verotulojen hitaan kehityksen taustoja

Helsingin verotulot ovat kasvaneet viime vuosina muita hitaammin. Yhteisöveron suuruuteen on vaikuttanut paikallisten yritysten menestys¹⁰. Kunnan tulo-veron hitaan kasvun taustalla on monia syitä, joista eräitä tässä on sivuttu.

Kaupungin verotulot eivät ole kehittyneet samassa tahdissa kuin alueen taloudellisesta toimeliaisuudesta voisi päätellä. Kehityksen taustalla on ilmeisesti se, että osa Helsingissä työskentelevistä maksaa veronsa muualle. Monilla rakennustyömailla on esimerkiksi virolaisten ja muiden ulkomaalaisten osuus ollut merkittävä. He eivät maksa Helsinkiin veroa. Myöskään muualta Helsinkiin rakentamaan tulleiden yritysten työntekijät eivät maksa verojaan Helsinkiin vain kotikuntiinsa. Näistä kahdesta ryhmästä aiheutuvan ”verovuodon” suuruutta ei ole tutkittu. Sen tutkiminen on ilmeisen vaikeaa.

Helsingin työpaikkojen määrä on palautunut lamaa edeltävälle tasolle, mutta ei ole kasvanut siitä. Helsingin työpaikat ovat jopa vähentyneet 2000-luvulla. Työpaikoilla on selvä yhteys kunnan verotuloihin, vaikka verot maksetaan kotikuntiin.

Kun työpaikkojen määrä ei kasva, ei kasva myös verohallinnon tilaston palkkatulon saajien määrä. **Heikko työpaikkakehitys selittää melkoisen osan Helsingin tuloveron heikosta kehityksestä.** Kun palkkatulonsaaja siirtyy sosiaalietuuksien saajaksi, pienenevät hänen tulonsa ja kunnan saamat verot.

Tilanne on siinä mielessä mielenkiintoinen, että **valtio pyrkii siirtämään työpaikkoja pääkaupunkiseudulta muualle**¹¹. Helsingissä oli vuonna 2001 valtion työpaikkoja 39 635. Helsinkiin näistä maksoi veronsa 22 851¹².

Helsingin ja muiden kuntien verotuloihin ja tulopohjaan ovat vaikuttaneet ratkaisevasti valtion toimenpiteet. Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta rapautui 1990-luvun lopussa kunta-valtio -suhteen tasauseräksi. Kuntien vero- ja valti-onosuusjärjestelmiin liittyvät uudistukset tehdään nykyään kustannusneutraalista kunta-valtio -suhteen kannalta. Tällöin **maksajiksi ovat joutuneet Helsinki ja muut keskimääräistä vahvemman veropohjan kunnat.** Helsingin kannalta huolestuttavaa on se, että Helsingin Sanomien selvityksen mukaan vain harvat helsinkiläiset kansanedustaehdokkaat kampanjoivat Helsingin puolesta vaa-

¹⁰ Myös kuntaryhmän osuutta yhteisöveron tuotosta pienennetty.

¹¹ Valtioneuvoston viestintäyksikkö 17.1.2007 11.10 Alueellistamisohjelma etenee hallitusohjelman mukaisesti:

- Hallitus konkretisoi 7. huhtikuuta 2005 alueellistamistavoitteen seuraavasti: ”Hallitus toteuttaa alueellistamisen pitkäjänteisen ohjelman tavoitteena 4 000–8 000 työpaikan sijoittaminen pääkaupunkiseudun ulkopuolelle vuoden 2015 loppuun mennessä. - - - Tällä hallituskaudella ollaan saavuttamassa 3 100–3 400 henkilötyövuoden taso pääkaupunkiseudulta alueille menevien henkilötyövuosien siirtymisessä, päätöksissä ja hyväksytyissä suunnitelmissa.

¹² Heikki Helin, Helsingin kaupungin talous vuosina 1990–2002. Helsingin ja koko maan keskeisten talouden tunnuslukujen kehityksen tarkastelua. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2003:19,

leissa¹³. Kaikki muutokset tehdään kuntien ja valtion kesken kustannusneutraalisti. Kuntien keskinäiset muutokset ovat siten nollasummapelejä, jossa vahvan veropohjan kunnat ovat olleet menettäjinä.

Pääomatulojen osuus valtionveronalaisista tuloista on Helsingissä huomattavasti suurempi kuin muissa suurissa kaupungeissa. Pääomatuloista veron saa valtio.

Valtion edustajat esittävät laskelmia, joiden mukaan valtio vahvistaa kuntien taloutta poikkeuksellisen runsaasti. Laskelmat antavat väärän kuvan kuntien kannalta. Valtion puolella kuntatalouden vahvistamiseksi lasketaan nekin erät, jotka ovat valtion normaalia maksuosuutta sen kunnilta edellyttämien palvelujen kustannuksista, vaikka osuus maksetaan vajaana tai jopa jälkikäteen. Huolimatta valtion toimenpiteistä, kuntien velka on kasvanut lähes miljardin vuosivauhtia.

Koko kansantalouden kannalta olisi suotavaa, että Helsingillä menisi hyvin. Kuten edellä todettiin Helsinki ja muut vahvan veropohjan kunnat ovat olleet eri uudistusten maksumiehinä. Kunta- ja palvelurakennemuutokseen liittyvässä puitelaissa¹⁴ todetaan, että kuntien veropohjaa vahvistetaan siirtämällä verovähennyksiä valtion ”rasitukseksi”(lainausmerkit HH). Uudistus ei muuttaisi kuntien ja valtion välistä kustannustenjakoa, koska verovähennysten leikkaus kuitattaisi vähentämällä saman verran valtinosuuksia. Tästä seuraisi nykyisen, kohtuullisen hyvin toimivan järjestelmän alasajoa eikä tilalle ei ole vielä hahmoteltu mitään uutta järjestelmää. Tämä merkitsisi kuntatalouden rahoitus pohjan muuttumista epävarmaksi.

Tämän tarkastelun työpaikkatiedot päättyvät vuoteen 2004. Uusimmat tiedot kertovat seudun työpaikkojen kasvaneen voimakkaasti¹⁵. Seudun tuotanto kasvoi ennakkotietojen mukaan vuonna 2006 5,5 prosenttia, kun koko maan kasvu oli prosenttiyksikön verran pienempi. Koko maan uusista työpaikoista oli 41,3 prosenttia Uudenmaan TE-keskuksen alueella. Helsinkiin ennakoitaan syntyneen yli 13 000 työpaikka vuonna 2006¹⁶. Kaupungin verotulojen kannalta ratkaisevaa on, millaisia työpaikat ovat ja missä niissä toimivat henkilöt asuvat.

¹³ Helsinki ei kelpaa teemaksi helsinkiläisille ehdokkaille. HS 23.2.2007.

¹⁴ Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunta- ja palvelurakennemuutoksesta sekä laeiksi kuntajakolain muuttamisesta ja varainsiirtoverolain muuttamisesta (HE 155/2006 vp.)

¹⁵ Helsingin seudun suunnat 1/2007 8.3.2007.

Helsingin seudun kauppakamari, Helsingin seudun toimialakatsaus 1/2007 5.3.2007.

HS 6.3.2007, Helsingin seudun yritykset pelkäävät jo työvoimapulaa. Seudun tuotannolla huippuvuosi, uusia työpaikkoja yhä enemmän.

¹⁶ Juha Suokas, Työpaikkakehitys Helsingissä 2005–2006. Julkaisematon muistio 5.3.2007:

Helsingin talouden kehityksen kannalta entistä tärkeämmäksi muodostuvat toisaalta elinkeinopolitiikka (miten saada työpaikkoja Helsinkiin) ja asuntopolitiikka (miten saada asuntoja Helsinkiin veroa maksaville).

Liite 1. Helsingin työllisyyden osatekijät 1990–2004

Helsinki	Väestö yhteensä, henkilöä	Työvoima yhteensä, henkilöä	Työlliset, henkilöä	Työttömät, henkilöä	Työttömyysaste, %	Työllisyysaste, %
1990	492 400	272 456	267 125	5 331	2,0	76,5
1991	497 542	272 640	247 858	24 782	9,1	70,3
1992	501 514	269 825	230 524	39 301	14,6	65,0
1993	508 588	263 701	214 306	49 395	18,7	59,7
1994	515 765	264 945	216 589	48 356	18,3	59,5
1995	525 031	268 822	221 564	47 258	17,6	59,7
1996	532 053	273 839	228 382	45 457	16,6	60,7
1997	539 363	280 011	241 852	38 159	13,6	63,2
1998	546 317	292 403	260 297	32 106	11,0	66,9
1999	551 123	298 278	268 744	29 534	9,9	68,2
2000	555 474	304 033	278 792	25 241	8,3	70,0
2001	559 718	306 884	280 725	26 159	8,5	69,8
2002	559 716	305 196	277 967	27 229	8,9	69,1
2003	559 330	302 668	273 680	28 988	9,6	68,2
2004	559 046	302 896	274 072	28 824	9,5	68,2

	Työvoiman ulkopuolella yhteensä, henkilöä	0-14-vuotiaat, henkilöä	Opiskelijat, henkilöä	Eläkeläiset, henkilöä	Varusmiehet, henkilöä	Muut työvoiman ulkopuolella, henkilöä	Alueella työssäkäyvät yhteensä, henkilöä
1990	219 944	73 962	25 136	99 417	2 356	19 073	367 857
1991	224 902	75 134	28 464	100 342	1 167	19 795	336 506
1992	231 689	76 792	30 158	101 447	1 446	21 846	312 264
1993	244 887	78 657	38 944	103 898	1 516	21 872	290 727
1994	250 820	80 193	42 701	104 690	1 519	21 717	294 237
1995	256 209	81 998	46 004	104 569	1 271	22 367	297 932
1996	258 214	83 189	44 959	104 504	1 320	24 242	307 514
1997	259 352	83 606	45 005	104 071	1 419	25 251	321 430
1998	253 914	83 988	39 461	103 028	1 432	26 005	344 939
1999	252 845	83 999	38 186	102 654	1 797	26 209	357 160
2000	251 441	83 782	37 991	102 275	1 301	26 092	372 352
2001	252 834	83 636	37 424	103 163	1 794	26 817	375 763
2002	254 520	83 146	39 443	103 550	1 560	26 821	373 381
2003	256 662	82 322	40 823	103 990	1 799	27 728	367 705
2004	256 150	81 228	41 263	104 252	1 571	27 836	368 263

Liite 2. Informaatiosektorin työpaikat 1993–2004

	Helsinki	Espoo	Tre	Vantaa	Turku	Oulu	Lahti	Kuopio	Jlä	Pori	Koko maa
1993	37 214	16 679	8 171	5 088	5 849	4 814	2 412	2 466	2 767	1 724	133 065
1994	38 789	16 866	8 631	5 042	6 416	5 620	2 383	2 337	2 819	1 558	138 585
1995	40 988	18 984	9 524	5 118	6 870	6 700	2 379	2 502	2 758	1 599	147 442
1996	44 512	18 917	9 790	5 273	6 629	7 758	2 249	2 453	2 973	1 647	152 314
1997	49 492	21 103	11 209	6 107	7 077	9 008	2 354	2 631	3 234	1 761	165 930
1998	56 596	23 255	12 801	7 098	7 332	9 724	2 547	2 881	3 857	1 872	184 394
1999	61 429	25 190	14 076	7 276	7 639	11 183	2 623	2 931	4 281	1 852	196 935
2000	68 623	25 852	15 769	7 305	8 374	12 776	2 794	3 243	4 794	2 034	212 039
2001	70 618	26 729	16 404	7 255	8 521	12 258	2 756	3 300	5 271	2 084	214 159
2002	68 126	26 018	16 245	6 965	8 763	11 508	2 755	3 362	5 307	2 135	208 447
2003	65 417	25 011	16 315	7 656	8 610	11 570	2 788	3 145	5 268	2 279	205 240
2004	65 901	25 325	16 880	7 538	8 744	11 437	2 871	3 274	5 398	2 255	208 453

Muutos 2000-2005

	-2 722	-527	1 111	233	370	-1 339	77	31	604	221	-3 586
--	--------	------	-------	-----	-----	--------	----	----	-----	-----	--------

Muutos 2001-2004

	-4 717	-1 404	476	283	223	-821	115	-26	127	171	-5 706
--	--------	--------	-----	-----	-----	------	-----	-----	-----	-----	--------

Liite 3. Työllinen työvoima 1990–2004

	Hki	Espoo	Tre	Vantaa	Tku	Oulu	Lahti	Kuopio	Jlä	Pori	Koko maa
1990	267 125	96 013	81 918	89 594	75 212	47 920	44 146	38 307	32 955	33 882	2 332 282
1991	247 858	91 890	74 917	84 003	69 568	45 175	39 777	35 504	30 787	30 736	2 169 147
1992	230 524	86 581	69 878	78 319	64 562	41 867	36 431	33 303	28 647	28 580	2 014 430
1993	214 306	81 747	64 623	73 197	59 835	39 014	32 818	30 559	26 061	26 406	1 877 721
1994	216 589	83 901	67 287	75 578	61 311	39 813	33 904	31 213	26 514	26 813	1 917 051
1995	221 564	86 696	69 915	76 780	62 749	41 812	34 683	31 574	26 957	26 539	1 932 752
1996	228 382	90 596	71 902	78 839	63 715	43 686	34 757	32 150	27 908	26 582	1 957 144
1997	241 852	95 899	75 615	82 542	67 230	46 230	36 563	33 239	29 011	27 464	2 037 997
1998	260 297	102 853	81 223	87 666	70 518	47 979	38 222	34 593	30 713	28 572	2 132 704
1999	268 744	107 233	83 282	90 604	72 037	50 467	39 371	35 510	31 978	28 648	2 173 885
2000	278 792	110 630	86 497	93 568	74 285	53 128	40 359	36 005	33 393	29 455	2 228 557
2001	280 725	112 525	87 828	94 005	74 935	53 942	40 542	36 561	33 961	29 771	2 235 317
2002	277 967	113 372	88 719	93 914	75 059	54 415	40 917	36 959	34 578	30 231	2 242 303
2003	273 680	113 387	88 623	94 186	74 551	55 381	40 877	37 393	34 990	29 995	2 245 780
2004	274 072	114 997	90 804	94 239	75 387	55 900	41 337	37 873	35 709	30 402	2 262 359
Muutos kpl											
1990-2004	6 947	18 984	8 886	4 645	175	7 980	-2 809	-434	2 754	-3 480	-69 923
2000-2004	-4 720	4 367	4 307	671	1 102	2 772	978	1 868	2 316	947	33 802
2001-2004	-6 653	2 472	2 976	234	452	1 958	795	1 312	1 748	631	27 042
Muutos %											
1990-2004	2,6	19,8	10,8	5,2	0,2	16,7	-6,4	-1,1	8,4	-10,3	-3,0
2000-2004	-1,7	3,9	5,0	0,7	1,5	5,2	2,4	5,2	6,9	3,2	1,5
2001-2004	-2,4	2,2	3,4	0,2	0,6	3,6	2,0	3,6	5,1	2,1	1,2

Liitteet 4,5 ja 6. Verotulot, tulovero ja yhteisvero 2000–2006 (milj. e)

Verotulot	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Muutos %
Helsinki	2 163,1	2 279,3	1 990,5	1 984,4	1 927,8	1 982,9	2 093,7	-3,2
Espoo	879,0	917,5	891,1	823,9	844,7	923,1	992,2	12,9
Tampere	497,0	569,7	569,3	536,6	562,6	590,7	630,5	26,9
Vantaa	537,0	586,0	586,6	561,6	572,6	610,5	649,5	21,0
Turku	444,4	476,5	491,9	464,4	469,2	471,3	501,5	12,9
Oulu	342,7	382,6	382,6	363,0	366,2	388,7	406,8	18,7
Lahti	219,5	246,2	254,1	243,1	247,4	258,8	274,7	25,1
Kuopio	195,0	210,3	225,6	218,8	222,5	234,8	248,7	27,5
Jyväskylä	191,9	220,3	224,6	218,4	220,3	227,1	240,5	25,3
Pori	160,7	184,4	186,5	183,1	186,4	185,1	196,7	22,4
10 Yhteensä	5 630,4	6 072,9	5 802,8	5 597,1	5 619,7	5 873,0	6 234,8	10,7
Koko maa	12 918,4	14 103,1	14 076,7	13 504,2	13 680,9	14 255,3	15 162,0	17,4

Tulovero	2 000	2 001	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	Muutos %
Helsinki	1347,2	1498,1	1600,5	1643,0	1600,5	1646,2	1747,9	29,7
Espoo	650,9	709,9	718,1	710,7	706,0	763,0	822,9	26,4
Tampere	370,0	433,2	473,9	462,5	483,4	499,6	535,4	44,7
Vantaa	410,7	466,9	504,2	489,8	492,0	524,6	559,1	36,1
Turku	328,1	369,5	406,3	403,9	405,0	407,5	434,5	32,4
Oulu	252,6	285,5	310,5	307,6	305,4	318,1	335,6	32,9
Lahti	168,5	200,2	219,9	214,8	219,7	229,8	243,9	44,8
Kuopio	156,6	181,2	198,6	196,7	200,0	211,0	222,9	42,3
Jyväskylä	146,1	169,6	191,1	187,9	190,7	194,9	207,3	41,9
Pori	123,9	144,9	166,9	163,3	168,4	165,8	176,5	42,4
10 Yhteensä	3954,7	4458,9	4790,1	4780,1	4771,1	4960,6	5285,9	33,7
Koko maa	9676,1	11042,6	11948,6	11839,9	11934,0	12364,8	13127,6	35,7

Yhteisövero	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Muutos %
Helsinki	712,9	671,6	277,0	226,8	211,3	216,2	222,7	-68,8
Espoo	201,0	179,1	142,5	81,4	97,9	117,1	123,9	-38,4
Tampere	103,4	112,7	70,7	49,2	54,3	64,7	66,2	-36,0
Vantaa	101,9	93,4	55,9	38,8	41,3	44,3	47,3	-53,6
Turku	93,9	83,6	60,9	35,6	38,7	36,8	38,7	-58,8
Oulu	78,5	84,7	59,2	42,2	47,6	56,4	56,1	-28,5
Lahti	37,7	32,0	19,7	13,8	13,0	14,1	15,5	-58,8
Kuopio	30,5	21,1	18,5	10,5	11,2	11,9	13,2	-56,8
Jyväskylä	32,8	37,0	19,1	14,9	14,9	16,1	16,0	-51,3
Pori	29,5	32,0	11,9	12,0	10,2	11,2	11,7	-60,3
10 Yhteensä	1422,2	1347,3	735,5	525,1	540,4	588,7	611,2	-57,0
Koko maa	2668,0	2451,6	1489,8	998,6	1058,0	1161,4	1249,0	-53,2

Liite 7. Kiinteistövero 2000–2006 (milj. e)

Kiinteistövero	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Muutos %
Helsinki	102,1	108,7	112,2	113,9	115,2	119,9	122,4	19,9
Espoo	26,6	28,1	30,2	31,5	40,4	42,7	45,2	69,8
Tampere	23,4	23,7	24,5	24,7	24,8	26,2	28,8	22,9
Vantaa	24,0	25,3	26,1	32,7	39,1	41,3	42,9	78,4
Turku	22,2	23,3	24,5	24,7	25,3	26,8	28,2	27,0
Oulu	11,7	12,4	12,9	13,2	13,3	14,2	15,1	29,5
Lahti	13,2	13,9	14,5	14,4	14,6	14,8	15,2	14,8
Kuopio	7,6	7,9	8,3	11,4	11,2	11,8	12,5	63,9
Jyväskylä	13,0	13,7	14,5	15,6	14,7	16,1	17,2	32,5
Pori	7,0	7,3	7,5	7,6	7,5	7,9	8,3	18,6
10 Yhteensä	250,9	264,3	275,0	289,7	306,1	321,7	335,7	33,8
Koko maa	569,3	604,7	634,1	661,8	685,0	725,5	785,0	37,9

Liite 8. Tuloveroprosentit 2000–2006

Tuloveroprosentti	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Muutos
Helsinki	16,50	16,50	16,50	17,50	17,50	17,50	17,50	1,00
Espoo	17,00	17,00	17,00	17,00	17,50	17,50	17,50	0,50
Tampere	17,25	17,25	17,25	17,25	18,00	18,00	18,00	0,75
Vantaa	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	18,50	18,50	0,75
Turku	17,50	17,50	17,50	18,00	18,00	18,00	18,00	0,50
Oulu	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	0,00
Lahti	17,75	18,25	18,25	18,25	18,25	19,00	19,00	1,25
Kuopio	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,75	18,75	0,75
Jyväskylä	18,00	18,00	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50	0,50
Pori	17,00	17,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	1,00
Keskiarvo	17,48	17,53	17,68	17,83	17,95	18,18	18,18	0,70

Liite 9. Kuntaryhmän jako-osuus 2000–2007